

ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΗΣ

ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ
ΥΦΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΜΗ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ

ΕΞΩΓΛΩΣΣΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΛΩΣΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Όταν μιλάμε χρησιμοποιούμε παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία.

- Τα **εξωγλωσσικά** είναι κινήσεις του σώματος που συμπληρώνουν την λεκτική επικοινωνία.
 - οι κινήσεις του σώματος
 - η στάση του σώματος
 - οι χειρονομίες
 - οι εκφράσεις του προσώπου.
- Τα **παραγλωσσικά** είναι επικοινωνιακά στοιχεία, τα οποία βοηθούν τη γλωσσική επικοινωνία. ο επιτονισμός
 - η προφορά
 - η ένταση της φωνής
 - Τα παραγλωσσικά στοιχεία αποδίδονται γραπτώς με τη βοήθεια των σημείων στίξης.

ΤΕΛΕΙΑ •

ΧΡΗΣΗ

- Τίθεται στο τέλος μιας πρότασης ή μιας περιόδου, όταν τελειώνει το ολοκληρωμένο νόημα που εκφράζουμε και υποδεικνύει ότι πρέπει να γίνει διακοπή της φωνής.
 - *Χτύπησε το τηλέφωνο. Κανένας δεν το άκουσε.*
- Τίθεται σε σύντμηση λέξεων.
 - *Οριστ. (Οριστική)*
- Τίθεται σε συντομογραφίες.
 - *π.χ. (παραδείγματος χάρη)*
- Τίθεται σε αριθμούς.
 - *1.000 €*

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- Το **ύφος** καθίσταται άλλοτε σύντομο και κοφτό, άλλοτε πληροφοριακό.
- Όσον αφορά το **νόημα**, αναδεικνύει:
 - Άλλοτε την απλή επικοινωνιακή περίσταση.
-Γεια σου.
-Γεια.
 - Άλλοτε την απουσία εκφραστικής δεινότητας, λόγω χαμηλού μορφωτικού επιπέδου.
-Δεν ξέρω.
 - Άλλοτε την συγκινησιακή φόρτιση.
-Νιώθω μόνος. Φοβάμαι.

ΑΝΩ ΤΕΛΕΙΑ Ή ΣΤΙΓΜΗ •

ΧΡΗΣΗ

- Άνω τελεία ή άνω στιγμή σημειώνεται στο τέλος ημιπεριόδου για να δηλωθεί μικρότερη διακοπή από την τελεία και μεγαλύτερη από το κόμμα. Συγκεκριμένα τίθεται εντός μιας περιόδου, για να διαχωρίσει προτάσεις που συνδέονται μεταξύ τους με σχέση επεξήγησης, συμπλήρωσης ή αντίθεσης, προσδίδοντας έμφαση στον λόγο. Τίθεται, λοιπόν, όταν το νόημα είναι αρκετά ολοκληρωμένο, αλλά όχι τέλειο, καθώς η ημιπερίοδος έχει μεν νοηματική αυτοτέλεια, όχι όμως και ολοκληρωμένο νόημα. Για να ολοκληρωθεί, είναι απαραίτητο και το τμήμα του λόγου που ακολουθεί.
- Σύμφωνα με τη Νεοελληνική Γραμματική του Χρίστου Τσολάκη εκδόσεις ΟΕΔΒ, η άνω τελεία χρησιμεύει για να χωρίσει μέσα στη φράση δύο μέρη από τα οποία το δεύτερο επεξηγεί / διασαφηνίζει το πρώτο
 - *Η έκπληξή του δεν ήταν μεγάλη· περίμενε τον ερχομό της.*
- ή έρχεται σε αντίθεση μαζί του.
 - Το μάθημα δεν αρχίζει στις 09.15΄· *αρχίζει στις 09.30.*
- Επίσης, στην περίπτωση παράθεσης / απαρίθμησης στοιχείων.
- Παράλληλα, η άνω τελεία χρησιμοποιείται για να ξεχωρίσει ή ομαδοποιήσει φράσεις στις οποίες παρουσιάζουμε δραστηριότητες, στάδια, διαδικασίες κ.λπ.
 - Από φρούτα πήρα μήλα, κεράσια και φράουλες· από λαχανικά, ντομάτες, πατάτες, καρότα.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- Ως προς το **ύφος**:
 - Αναδεικνύει το προσωπικό **ύφος**.
 - Χαρίζει ποικιλία στο **ύφος**:
Παρατήρησαν, τον περασμένο χρόνο γύρω από τούτο το τραπέζι, την πολύ μεγάλη διαφορά ανάμεσα στις ανακαλύψεις της σύγχρονης επιστήμης και στη λογοτεχνία· παρατήρησαν πως ανάμεσα σ' ένα αρχαίο ελληνικό δράμα και ένα σημερινό, η διαφορά είναι λίγη.
- Ως προς το **νόημα** αναδεικνύεται:
 - Η απλή επικοινωνιακή **περίσταση**.
-Από φρούτα πήρα μήλα, κεράσια και φράουλες· από λαχανικά, ντομάτες, πατάτες, καρότα.

ΚΟΜΜΑ ,

ΧΡΗΣΗ

- Χρησιμοποιείται για να χωριστούν προτάσεις, νοήματα, όμοιοι όροι, λέξεις, στο ασύνδετο σχήμα, στους αριθμούς για τη διάκριση των δεκαδικών ψηφίων, πριν και μετά την κλητική προσφώνηση, στην παράθεση και επεξήγηση, πριν και μετά τις δευτερεύουσες προτάσεις (εκτός από τις ειδικές, τις πλάγιες ερωτηματικές, τις ενδοιαστικές/διστακτικές και τις βουλευτικές).
- Η χρήση του ενδείκνυται στις πιο σύνθετες μορφές σύνταξης και αναδεικνύει την εκφραστική δεινότητα του πομπού και ενδεχμένως και του δέκτη.
 - *Είναι η γενιά των σημερινών εφήβων, την οποία οι κοινωνιολόγοι ονομάζουν Generation Z4, η πρώτη γενιά που δεν έχει μνήμες από έναν κόσμο χωρίς ίντερνετ, είναι τα παιδιά που έμαθαν από νωρίς πώς είναι να χτυπάει ένα κινητό τηλέφωνο στο σπίτι, είναι τα παιδιά που εξοικειώθηκαν από μικροί με τις οθόνες και σήμερα διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους μέσα από τα προφίλ τους στα social media.*

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Συνήθως σχολιάζεται στο ασύνδετο σχήμα:

- Ως προς το **ύφος**:
 - Πυκνότητα, λιτότητα, προφορικότητα, επεξηγηματική και πληροφοριακή διάθεση, επιγραμματική απαρίθμηση πολλών στοιχείων.
- Ως προς το **νόημα**:
 - Άλλοτε αναδεικνύει τον προβληματισμό, την συναισθηματική φόρτιση.
 - *Δεν εύρισκα πάντ' αφορμή να σκαρφαλώνω στο παράθυρο, να βρίσκουμαι στο δρόμο, να παίζω στ' ακρογιάλι, γύρους να φέρνω με τις βάρκες, να λευκαίνω³ στο ποτάμι, να θερίζω στον κάμπο, ν' απλώνω στ' αλώνι,⁴ να φυτεύω στο περιβόλι, να ξεφυτρώ κάτου από τ' άστρα, να πλάθω πανηγύρια, χορούς να πλέκω, να χαίρουμαι τις χαρές του ήλιου, να γιορτάζω του αέρα τις γιορτές;*
 - Άλλοτε φανερώνει άγχος και ασθματικό ρυθμό.
 - *Να με νοιαστώ, να με προσέξω, να με γνωρίσω, να με αποδεχτώ, να με αγαπήσω, να με αγκαλιάσω, να με δυναμώσω, να με ενθαρρύνω, να με παρακινήσω, να με εξελίξω.*

ΚΑΘΕΤΗ ΓΡΑΜΜΗ /

ΧΡΗΣΗ

- Η κάθετη γραμμή χρησιμοποιείται συνήθως ανάμεσα σε λέξεις συνώνυμες ή με παραπλήσιο σημασιολογικό περιεχόμενο για να δηλωθεί η διάζευξη.
 - *Τα ΜΜΕ απευθύνονται στους τηλεθεατές/ακροατές.*
- σε παραθέματα ποίησης για να δηλώσει την αλλαγή στίχου:
 - *Σε γνωρίζω από την κόψη του σπαθιού την τρομερή / Σε γνωρίζω από την όψη που με βια μετράει τη γη.*
- για την σύντμηση λέξεων:
 - *Κων/νος (αντί Κωνσταντίνος).*
- για την απόδοση φωνολογικής μεταγραφής:
 - */kato/*

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- Στην ανάδειξη συνωνύμων ή παραπλήσιων λέξεων δίνει έμφαση στο **ύφος** και έλκει την προσοχή του δέκτη.
 - *Τα ΜΜΕ απευθύνονται στους τηλεθεατές/ακροατές.*
- Όσον αφορά το **νόημα**, αναδεικνύει τους παραπλήσιους όρους.
 - *Τα ΜΜΕ απευθύνονται στους τηλεθεατές/ακροατές.*

ΧΡΗΣΗ

- Στον διάλογο δηλώνει την αλλαγή του ομιλούντος:
 - – *Μη με τρομάζεις με τα λόγια σου.*
 - – *Δε θέλω να τρομάξεις. Θέλω να σκεφτείς.*
- το διάστημα μεταξύ δυο ορίων:
 - *Διακοπές Ιουνίου-Αυγούστου*
- την ένωση στοιχείων:
 - *Θα πνέουν νότιοι-νοτιοανατολικοί άνεμοι.*
- την διάζευξη:
 - *Πήρα τρια-τέσσερα κιλά.*
- τα αντιθετικά ζεύγη:
 - *Καλό-κακό*
- περιφράσεις με ιδιαίτερη σημασία:
 - *Λέξη-κλειδί.*
- στο τέλος της σειράς, όταν δε χωράει ολόκληρη η λέξη και πρέπει ένα μέρος της να το βάλουμε στην επόμενη σειρά,
 - *χα-ρά.*
- ύστερα από τις λέξεις Αγια-, Αϊ-, γερο-, γρια-, θεια-, κυρα, μαστρο-, μπαρμπα-, παπα-, που πηγαίνουν μαζί με κύριο όνομα,
 - *Αγια-Σοφιά, ο παπα-Κώστας.*
- ανάμεσα σε δύο λέξεις, όταν πρόκειται για διπλά ονόματα ή επώνυμα ή –συνήθως– παραθετικές σύνθετες λέξεις,
 - *Άννα-Μαρία, νόμος-πλαίσιο, αλλά και νόμος πλαίσιο.*
- για να δοθεί έμφαση σε ερώτημα στο τέλος.
 - *Πρέπει να υπηρετούμε την επιστήμη –αλλά με ποιο κόστος;*
- για την διατύπωση γενικευτικού συμπεράσματος στο τέλος.
 - *Γάμος και παιδιά – αυτά ήταν τα όνειρά της.*

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Ως δηλωτικό σημάδι του διαλόγου:

- Αναδεικνύει την επικοινωνιακή διάθεση και χαρίζει στο **ύφος** ζωντάνια, αμεσότητα και αληθοφάνεια:
 - – *Μη με τρομάζεις με τα λόγια σου.*
 - – *Δε θέλω να τρομάξεις. Θέλω να σκεφτείς.*
- Ως προς το **νόημα**, αναλόγως του περιεχομένου του διαλόγου αναδεικνύεται η απλή ή επίσημη επικοινωνιακή περίσταση, οι σχέσεις μεταξύ των προσώπων, οι προσωπικότητες των προσώπων (μορφωμένοι ή αμόρφωτοι, με ιδιαίτερη καταγωγή κλπ.).
 - *-Τι σκέφτεσαι γιόκα μ’;*

Ως μονή παύλα

- Χαρίζει ένταση στο **ύφος** και έλκει την προσοχή του δέκτη.
 - *Διάβαζε με πείσα για τις εξετάσεις–και στο τέλος τα παράτησε.*
- Ως προς το **νόημα** αναδεικνύει την απροσδόκητη τροπή των γεγονότων στο τέλος.
 - *Διάβαζε με πείσα για τις εξετάσεις–και στο τέλος τα παράτησε.*

ΔΙΠΛΗ ΠΑΥΛΑ -...-

ΣΤΑ ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ

- Στη διπλή παύλα εμπεριέχεται μια φράση, η οποία επεξηγεί ή συμπληρώνει τα γραφόμενα και αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την κατανόηση του λόγου. Δηλώνει την οριοθέτηση παρενθετικών σχολίων, τα οποία είναι επεξηγηματικά ή συμπληρωματικά και θεωρούνται αρκετά χρήσιμα ώστε να συμπεριλαμβάνονται στα γραφόμενα, αναδεικνύοντας την πληροφοριακή διάθεση του πομπού.
 - *Ο μαύρος χρυσός –το πετρέλαιο– ακριβαίνει συνεχώς.*

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- Το **ύφος** καθίσταται πιο επεξηγηματικό και πεζολογικό και έλκεται η προσοχή του δέκτη.
- Ως προς το **νόημα** φανερώνει τη διάθεση του πομπού να αναδείξει ένα φαινόμενο/θέμα/ζήτημα.
 - *Ο μαύρος χρυσός –το πετρέλαιο– ακριβαίνει συνεχώς.*

ΠΑΡΕΝΘΕΣΗ Ή ΑΓΚΥΛΕΣ [Ο]

ΧΡΗΣΗ

- Μέσα στην παρένθεση περικλείεται μια λέξη ή μια φράση, που επεξηγεί ή συμπληρώνει ένα νόημα:
 - *Οι θεωρητικές επιστήμες (Φιλοσοφία, Θεολογία, Νομική κ.ά.) αντιδιαστέλλονται προς τις θετικές.*
- Επίσης, περικλείονται παραπομπές ή πηγές παραθεμάτων.
 - *Τὰ πάντα ῥεῖ (Ηράκλειτος)*

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- Το **ύφος** καθίσταται πιο επεξηγηματικό και πεζολογικό και έλκεται η προσοχή του δέκτη.
- Όσον αφορά το **νόημα**, αναδεικνύεται το περιεχόμενο του σχολίου στην παρένευση με την αντίστοιχη συγκινησιακή φόρτιση.
 - *Το αυτοκίνητο (ακόμα συγκινούμαι που το σκέπτομαι) γλίτωσε τη σύγκρουση.*

ΔΙΠΛΗ ΤΕΛΕΙΑ Ή ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΤΕΛΕΙΑ Ή ΔΙΣΤΙΓΜΟ : ΧΡΗΣΗ

- Σημειώνεται πριν από φράσεις που αποδίδονται αυτούσιες, όπως ειπώθηκαν:
 - *Μπήκε με ταχύτητα στην αίθουσα και φώναξε: «Θα πάμε εκδρομή»*
- πριν από ρήσεις, γνωμικά και παροιμίες:
 - *Να έχεις πάντα στο μυαλό σου την παροιμία: κάνε το καλό και ρίξ' το στο γιαλό.*
- πριν από απαρίθμηση, για να εισαγάγει κατάλογο στοιχείων:
 - *Οι νομοί της δυτικής Μακεδονίας είναι τέσσερις, οι εξής: των Γρεβενών, της Καστοριάς, της Κοζάνης και της Φλώρινας.*
- για να εισαγάγει παράθεμα:
 - *Ο Σωκράτης είπε: «ένα ξέρω ότι τίποτα δεν ξέρω»*
- για να συνδέσει προτάσεις από τις οποίες η δεύτερη επεξηγεί την πρώτη ή είναι αποτέλεσμα της πρώτης:
 - *Διάβαζε μέχρι το πρωί και το αποτέλεσμα: έγραψε κάτω από τη βάση.*
- για να γίνει διάκριση μεταξύ θέματος και σχολίου σε κείμενα επιγραμματικού χαρακτήρα:
 - *Α' Δημοτικού: Διδάσκονται Γλώσσα και Μαθηματικά*
- για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων μιας πράξης, ενός φαινομένου ή ενός προβλήματος:
 - *Ρατσισμός: Κορύφωση της βίας και της εγκληματικότητας.*

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- Το ύφος καθίσταται πιο επεξηγηματικό και πεζολογικό και έλκεται η προσοχή του δέκτη.
- Όσον αφορά το νόημα, αναδεικνύεται το περιεχόμενο που έπεται της διπλής τελείας.
 - *Το αυστηρώς φρουρούμενο μέλλον κι η αρπαγή του στο τέλος*
 - *απ' αυτό:*
 - *Το ανώφελο.*

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΟ ;

ΧΡΗΣΗ

- Τίθεται στο τέλος μιας φράσης με την οποία γίνεται ερώτηση.
 - Που είσαι;
 - Πως ονομάζεται αυτή η περιοχή;

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- Το **ύφος** καθίσταται ζωντανό, παραστατικό και ενίοτε άμεσο και οικείο. Είναι σχολιαστικό σημείο στίξης και με τη χρήση του ο συγγραφέας εκφράζει συνήθως προβληματισμό, απορία, αμφιβολία, ειρωνεία, προτροπή και αμφισβήτηση της αξιοπιστίας μιας θέσης.
 - Σου έκλεψε τη θέση! Σίγουρα θέλει το καλό σου;
 - Καμάρωνε για τις άριστες (;) επιδόσεις του στα μαθηματικά...
- Επιδιώκει να αφυπνίσει, να κινητοποιήσει, να προκαλέσει το ενδιαφέρον του δέκτη και να διεγείρει συναισθήματα, προσδίδοντας στον λόγο έμφαση, ζωντάνια και παραστατικότητα.
 - *Μήπως θα έπρεπε να αντιδράσουμε;*
- Όσον αφορά το **νόημα**, αναδεικνύει την συναισθηματική φόρτιση,
 - *Έφυγε! Με παράτησε! Πώς θα παώ σπίτι μου τώρα;*
- την επικοινωνιακή περίσταση, τις σχέσεις των προσώπων που επικοινωνούν.
 - Φεύγετε; Μπορείτε κύριε, σας παρακαλώ να με συνοδεύσετε;

ΘΑΥΜΑΣΤΙΚΟ !

ΧΡΗΣΗ

- Τίθεται στο τέλος μιας λέξης ή πρότασης ύστερα από επιφωνήματα κι επιφωνηματικές εκφράσεις. Είναι σχολιαστικό σημείο στίξης που χρησιμοποιείται για να δηλώσει και να μεταδώσει συναισθήματα, όπως:
 - Θαυμασμό: Τι όμορφο σπίτι!
 - Χαρά: Τι ωραία που περνάμε!
 - Έκπληξη: Πόσο μεγάλο δώρο!
 - Ειρωνεία: Τελείωσαν τα σοκολατάκια; Ωραία!
 - Απορία: Ποιος δεν θυμάται τον θείο Τάσο!
 - Ανησυχία: Ανησυχώ!
 - Αναποφασιστικότητα! Φεύγω!
 - αμφισβήτηση,
 - Λύπη: Αχ!
 - Φόβο: Παναγίτσα μου!
 - Πόνο: Αχ, πονάω!
 - Συγκίνηση: Πόσο συγκινήθηκα!
 - Ενθουσιασμό: Φανταστικά!
 - Ελπίδα: Μακάρι να πάμε εκδρομή!
 - Για να δηλωθεί η υπερβολή και για να υπογραμμιστεί η εντύπωση από κάτι απίστευτο: Έβαλε γκολ στο τελευταίο λεπτό του αγώνα!

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- Το **ύφος** καθίσταται ζωντανό, παραστατικό και ενίοτε άμεσο και οικείο.
- Όσον αφορά το **νόημα**, αναδεικνύει:
 - Τα ευχάριστα ή δυσάρεστα συναισθήματα:
 - Χαρά: Τι ωραία που περνάμε!
 - Την επικοινωνιακή περίσταση:
 - Ελάτε, πάμε βόλτα!
 - Τον χαρακτήρα των προσώπων:
 - Μου αρέσει να βλέπω τη θετική πλευρά της ζωής!
 - Τις σχέσεις μεταξύ των προσώπων.
 - Πόσο σε αγαπώ!

ΑΠΟΣΙΩΠΗΤΙΚΑ ...

ΧΡΗΣΗ

- Χρησιμοποιούνται επίσης, μέσα σε αγκύλες ([...]), όταν παραλείπεται μέρος ενός κειμένου άλλου συγγραφέα ή πηγής που παρατίθεται σε εισαγωγικά.
- Τίθενται στο τέλος μιας πρότασης ή περιόδου ή μιας λέξης, όταν θέλουμε να γράψουμε κάτι ακόμη, αλλά το παραλείπουμε, για λόγους:
 - συγκίνησης, ντροπής, δισταγμού, σεβασμού, περιφρόνησης, συμπάθειας, προβληματισμού, αμφισβήτησης, ειρωνείας, υπαινιγμού, απειλής.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- Το **ύφος** καθίσταται ζωντανό, παραστατικό και ενίοτε άμεσο και οικείο. Αποτελούν σχολιαστικό σημείο στίξης και ενίοτε δηλώνουν στιγμιαία παύση της ανάγνωσης πριν από ένα στοιχείο του μηνύματος στο οποίο πρέπει ο αναγνώστης να εστιάσει την προσοχή του ή κάποιο υπονοούμενο το οποίο πρέπει να συμπεράνει ο αναγνώστης.
- Όσον αφορά το **νόημα**, αναδεικνύει:
 - Τα ευχάριστα ή δυσάρεστα συναισθήματα:
 - Τι ωραία που περνάμε...
 - Την κοινωνιακή περίσταση:
 - Σας παρακαλώ...
 - Τον χαρακτήρα των προσώπων:
 - Φάε, αλλιώς θα φας ξύλο...
 - Τις σχέσεις μεταξύ των προσώπων.
 - Πως μου φέρθηκες έτσι; Είσαι απαράδεκτος...

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ «>>»

ΧΡΗΣΗ

- σε επανάληψη αυτούσιων των λόγων άλλων:
 - Ο πατέρας του τού είπε κοφτά: «Δύναμή σου είναι το μυαλό σου. Κοίταξε να το εκμεταλλευτείς».
- σε ειδικούς όρους και επωνυμίες
 - Το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» είναι από τα μεγαλύτερα της Ευρώπης.
- σε μεταφορική χρήση μιας έννοιας:
 - Η φουρτούνα όλο και θέριευε και οι επιβάτες του οχηματαγωγού έμεναν «ήσυχου» στις θέσεις τους (δηλ. ανήσυχου).
- σε ειρωνική/απαξιωτική αναφορά σε κάτι:
 - Σιγά μην κλάψω...
- για αποστασιοποίηση του γράφοντος από τα γραφόμενα:
 - Λένε πως θα βρέξει αύριο.
- Έμφαση:
 - Έγινε λουτσα...
- Αμφισβήτηση
 - Μην ορκίζεσαι...

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- Το **ύφος** καθίσταται ζωντανό, παραστατικό και ενίοτε άμεσο και οικείο.
- Όσον αφορά το **νόημα**, αναδεικνύει:
 - Τα ευχάριστα ή δυσάρεστα συναισθήματα:
 - Χάσαμε! Τι ωραία...
 - Την επικοινωνιακή περίσταση:
 - Έφυγε...
 - Τον χαρακτήρα των προσώπων:
 - Με πρόδωσες...
 - Τις σχέσεις μεταξύ των προσώπων.
 - Πάλι μακαρόνια θα φάμε...